

Motion till riksdagen 2007/08:Sf346

av **Tomas Eneroth m.fl. (s)**

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om pensionärers ekonomiska situation.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om viktiga förutsättningar för hållbara pensioner.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förstärkt information om rätten till bostadstillägg.

Inledning

Alla människor ska kunna se fram mot en givande och trygg tid som pensionär. Trots att det är våra äldre som har byggt Sverige, talar ingen längre om de äldre idag. Från den borgerliga regeringen är det märkligt tyst medan den politik de genomför på område efter område missgynnar de äldre. Regeringen har sänkt skatterna för löntagarna – utan att låta pensionärerna få ta del av inkomstskattesänkningarna. Det förvärvsskatteavdrag som infördes den 1 januari 2007 innebar att pensionärer som inte yrkesarbetar eller bedriver näringsverksamhet får en högre skatt på sina inkomster än vanliga löntagare. Pensionärer med inkomster under 10 000 kr i månaden betalar 420 kr mer i skatt än en löntagare (gäller samtliga inkomstagare med månadsinkomst mellan 3 600 kr och 10 000 kr). Med höstens budgetproposition ökar nu skillnaderna ytterligare när regeringen genomför andra steget i förvärvsskatteavdraget. Det finns ingen rättvisa i att pensionärer som arbetat och slitit hårt i sitt liv ska straffas med högre skatt än de som kanske både är unga och välbeställda. För oss socialdemokrater är regeringens nedprioritering av pensionärerna obegriplig och felaktig. När det nu går så bra för Sverige och svensk ekonomi vore det rimligt att också de som byggt upp vårt land får del av tillväxten.

Fel! Okänt namn på

Den socialdemokratiska regeringen genomförde en rad förbättringar för landets pensionärer. Inte minst åtgärder riktade till dem med minst marginaler, där införandet av det särskilda äldreförsörjningsstödet och ett flertal höjningar av bostadstilläggen varit viktiga delar. För att säkra den ekonomiska standarden för pensionärer kan man dock inte endast se till nivåerna på garantipensionen, bostadstillägget och äldreförsörjningsstödet. Fler omkringliggande faktorer har betydelse. Minst lika viktigt har det varit att hålla nere avgifterna inom exempelvis vård och omsorg. Med maxtaxa i äldreomsorg och generellt låga avgifter och högkostnadsskydd inom vård och omsorg har pensionärers ekonomi också värnats. Men även här märks det borgerliga systemskiftet. Avgifterna höjs och drabbar pensionärerna dubbelt eftersom de inte får del av de skattesänkningar som regeringen genomför. Därtill kommer de kraftigt höjda premierna för trafikförsäkringen – något som inte heller pensionärerna får någon kompensation för. En genomsnittlig premie för en privatägd personbil är idag ca 2 200 kr. Med den nya skatten blir premien ca 2 900 kr. I detta fall ökar alltså premien med ungefär 700 kr per år. För en pensionär med låg pension blir det en dyr skatt för en bil hon fortfarande behöver, men inte längre nyttjar i samma utsträckning som när hon förvärvsarbetade. Höjda reseavdrag är ju även de förslag som enbart riktas till de förvärvsarbetande. Sammanfattningsvis genomförs nu på område efter område förslag som försämrar ekonomin och levnadsvillkoren för landets pensionärer.

Vi socialdemokrater vill gå motsatt väg. Vi föreslår i vår samlade budgetmotion en skattesänkning till pensionärerna. En tydlig signal om att även de som inte nu förvärvsarbetar ska få del av den tillväxt som sker i samhället. Därtill är vår inriktning att pensionärerna ska få ytterligare förstärkningar när konjunkturen och de offentliga finanserna så tillåter.

Bostadstillägg till pensionärer

Under förra mandatperioden förstärkte den socialdemokratiska regeringen såväl äldreförsörjningsstödet som bostadstillägget ett antal gånger, för att förbättra framför allt för dem med de lägsta inkomsterna. Idag konstaterar vi att den borgerliga regeringen inte uppfyllt sina löften om höjt bostadstillägg till pensionärer med de lägsta inkomsterna. I valrörelsen lovade dem att höja bostadstillägget för ålderspensionärer respektive förtidspensionärer lika mycket som i socialdemokraternas valmanifest. Det har inte skett. Ålderspensionärerna har fått en mindre höjning medan förtidspensionärerna helt har fått stå utan förbättring. Under föregående riksdagsbehandling utlovades ytterligare förstärkningar av bostadstilläggen, men de lyser med sin frånvaro i budgetpropositionen. Vi socialdemokrater ser det som angeläget att fortsätta förstärka bostadstilläggen och föreslår därför ytterligare en höjning riktad till landets förtidspensionärer.

Enligt Försäkringskassan finns det drygt en halv miljon människor¹ som har rätt till bostadstillägg. Ändå är det omkring en fjärdedel av dessa som inte ansökt om tillägget, omkring 165 000 personer som varje månad går miste om i snitt cirka 1 400 kr i BTP. Eftersom den främsta orsaken ligger i att inte alla känner till sin rätt att ta del av bostadstillägget, bör åtgärder vidtas som leder till en tydligare information från Försäkringskassan. På samma sätt som Försäkringskassan uppger om exempelvis föräldrapenning och kvarstående dagar till mammor och pappor bör möjligheterna analyseras för en tydligare information om bostadstillägget.

Viktiga förutsättningar för hållbara pensioner

I juli 2005 presenterades en nationell strategirapport om rimliga och hållbara pensioner, vilken togs fram på uppdrag av EU-kommissionen. En viktig iakttagelse i rapporten handlade om att moderniseringen av pensionssystemet handlar om mer än att bara genomföra en pensionsreform. Viktigt är också att arbetskulturen, befintliga könsroller samt andra anknutna system och förmåner följer med i denna utformning. En slutsats vi socialdemokrater drar är att arbetslinjen är och förblir en viktig grundbult såväl för hållbara pensioner som för människors välfärd. Därmed blir också satsningar på arbetsmiljöarbete, rehabiliteringsinsatser, aktiv arbetsmarknadspolitik och möjlighet till återkommande utbildning viktiga inslag i att värna hållbara pensioner. Även den ekonomiska familjepolitiken har betydelse för hållbara pensioner. Mot den bakgrunden är det ytterst bekymmersamt att regeringen nu föreslår ett vårdnadsbidrag. Om vi ser på det långsiktigt får det konsekvenser för människor som idag är unga och föräldrar och som, om de nyttjar vårdnadsbidraget, kommer att få se sin ålderspension reducerad. Redan vid en lön på 20 000 kr så räcker vårdnadsbidraget inte ens för att kompensera för uteblivna pensionsinbetalningar på 3 400 kr. Det finns flera skäl till att vi socialdemokrater motsätter oss ett införande av vårdnadsbidrag, såväl att det tar resurser från förskolan som att det betyder ett rejält kliv tillbaka för jämställdheten. Men ytterligare ett starkt skäl är just att det snarare än att förstärka människors ekonomiska självständighet kommer att försvaga den. Kanske inte främst under den tid som den enskilde nyttjar vårdnadsbidraget, utan på grund av att det för människor längre bort från arbetsmarknaden och dessutom innebär en missad löne- och karriärutveckling. Vi socialdemokrater avvisar vårdnadsbidraget.

¹ I gruppen inkluderas såväl ålderspensionärer som personer med sjuk- och aktivitetsersättning.

Fel! Okänt namn

Fortsatt nedsatt ålderspension för förtidspensionärer (personer med sjuk- och aktivitetsersättning)

För ett år sedan gick regeringen fram med förslaget som från förra årsskiftet innebär att pensionsrätten för personer med sjuk- och aktivitetsersättning minskar. Den 1 januari 2007 trädde regeringens förslag i kraft och innebär sänkt ålderspension för förtidspensionärer, genom att den antagandeinkomst som ligger till grund för ålderspensionen sänktes från 93 till 80 procent. I årets budget rättar inte regeringen heller till sitt misstag. Det är beklagligt om den borgerliga regeringen inte anser att de som slitit ut sig ska ha rimliga ekonomiska villkor även när de blir gamla. Genom att sänka antagandeinkomsten försämras pensionen kraftigt för alla dem som mist sin arbetsförmåga genom sjukdom, trafikskador eller utslitning i arbetslivet.

Övriga löntagare får sin pension grundad på hela lönen och livsinkomsten. Vårt nya pensionssystem har livsinkomstprincipen som en av sina viktigaste grunder. Den innebär att den enskilde under hela sitt liv tjänar in till den pensionsrätt som han eller hon kommer att få. Det förslag som regeringen infört innebär att man bryter mot denna den mest grundläggande principen i vårt pensionssystem.

Att försämra förtidspensionärernas ålderspension, som regeringen drev igenom förra året, är ett brott mot den breda och internationellt mycket uppmärksammade pensionsöverenskommelsen. Det skedde utan att regeringen konsulterade oss socialdemokrater – i direkt motsats till hur vi agerade i pensionsfrågan under vår regeringstid. Varje förändring i pensionsöverenskommelsen underställdes och förankrades hos den dåvarande oppositionen.

Vi har vid flertalet tillfällen – såväl under hand som offentligt – försökt förmå regeringen att dra tillbaka sitt beslut. Alla sådana diskussioner har emellertid varit fruktlösa. Regeringen har nu i årets budgetproposition bekräftat sin position: Besparingen ligger fast. Förtidspensionärerna ska få sämre ålderspension.

I vår budgetmotion föreslår vi att förtidspensionärernas ålderspension återställs i enlighet med pensionsöverenskommelsen. Utgiftsområde 10 tillförs 1,7 miljarder kronor fr.o.m. den 1 januari 2008 samtidigt som pensionssystemet, som ligger utanför statsbudgeten, tillförs motsvarande intäkter. Det innebär en återgång till de överenskomna reglerna och att åtgärden är neutral i det offentliga sparandet.

Med detta förslag anvisar vi en väg för regeringen att ta sig ur det hörn som man har målat in sig i. Vårt förslag försämrar inte de offentliga finanserna, samtidigt som förtidspensionärerna inte behöver riskera en försämrad ålderspension.

Om regeringen ändå väljer att stå kvar vid sitt beslut har den ensidigt brutit den för Sverige så viktiga pensionsöverenskommelsen. En pensionsöverenskommelse som vårdas gemensamt av fem partier finns då inte längre. För det kommer den borgerliga regeringen att bära det fulla ansvaret.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 3 oktober 2007

Tomas Eneroth (s)

Ronny Olander (s)

Kurt Kvarnström (s)

Matilda Ernbrans (s)

Magdalena Streijffert (s)

Siw Wittgren-Ahl (s)

Göte Wahlström (s)

Jasenko Omanovic (s)